

RECENZJA

w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Panu dr. Piotrowi Józwiakowi

1. Podstawa formalna i faktyczna sporządzenia recenzji

Decyzją Rady Naukowej Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS w Warszawie zostałam wyznaczona na recenzentkę w toczącym się postępowaniu o nadanie dr. Piotrowi Józwiakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

2. Podstawowe dane dotyczące Habilitanta

Pan dr Piotr Józwiak ukończył studia prawnicze w 2008 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W tym samym roku ukończył również studia podyplomowe w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, w Akademii Europejskiego i Polskiego Prawa Spółek.

W latach 2008 – 2013 Habilitant odbył stacjonarne studia doktoranckie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 28 maja 2013 r., został Mu nadany stopień doktora nauk prawnych, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*.

Od 1.10.2008 r. Habilitant był doktorantem w Katedrze Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; przez rok były to studia niestacjonarne, a od 1.10.2009 r. stacjonarne studia doktoranckie. W roku akademickim 2011/2012 był również zatrudniony w Collegium Polonicum w Słubicach (wspólna jednostka naukowa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą), gdzie przez jeden semestr prowadził warsztaty z prawa karnego.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych na WPiA UAM w Poznaniu, został zatrudniony (od 1.10.2013 r.) w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie Wydział

Zamiejscowy w Poznaniu (od 2015 r. SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, a od 1.10.2023 r. Uniwersytet SWPS). Obecnie jest pracownikiem w Katedrze Prawa Publicznego i Teorii Prawa, Wydział Psychologii i Prawa w Poznaniu, Uniwersytet SWPS (pełny etat, badawczo-dydaktyczny).

W latach 2012-2016 był również zatrudniony w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych w Poznaniu oraz w Wyższej Szkole Humanistycznej im. Króla Stanisława Leszczyńskiego w Lesznie.

Habibitant nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

3. Podstawa prawna recenzji. Zakres i przedmiot oceny w postępowaniu habilitacyjnym

Zgodnie z art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r., poz. 742 ze zm.; zwanej dalej ustawą) stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
  - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
  - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Rolą recenzenta jest, w myśl art. 221 ust. 8 ustawy, jedynie wypowiedzenie się w materii czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, a zatem czy w tym przypadku osiągnięcia naukowe Habilitanta stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Jednakże warunkiem koniecznym do nadania stopnia doktora habilitowanego jest także, zgodnie z przywołanym już wcześniej art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy, wykazywanie się przez

habilitanta istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Zestawiając zatem treść art. 221 ust. 8 ustawy z treścią art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy wnioskować należy, że recenzja nie powinna się odnosić do aktywności naukowej habilitanta, a ocena tej przesłanki powinna być dokonywana przez wszystkich członków komisji habilitacyjnej podczas jej posiedzenia.

W świetle powyższego, sformułowanie konkluzji niniejszej opinii może być podyktowane wyłącznie oceną osiągnięć naukowych wskazanych przez osobę ubiegającą się o nadanie stopnia doktora habilitowanego jako mających stanowić znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.

4. Informacje o ocenianych osiągnięciach naukowych

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Doktor Piotr Józwiak w niniejszym postępowaniu wskazał w pierwszej kolejności jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, monografię pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego* (Wydawnictwo ELIPSA, Warszawa 2023, ss. 538; ISBN 978-83-8017-489-4). Recenzentem wydawniczym był dr hab. Wojciech Maciejko, prof. KAAFM.

Z pracą tą bezpośrednio związane są również następujące publikacje naukowe Habilitanta:

1. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle zasady in dubio pro cive*, [w:] A. J. Szwarc, T. Gardocka (red.), *Represyjność prawa samorządowego*, Poznań-Leszno 2016, s. 87-102;
2. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle Konstytucji RP*, [w:] B. Dolnicki (red.), *Pozycja ustrojowa jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2019, s. 214-225;
3. *Niektóre prawnokarne (represyjne) metody przeciwdziałania alkoholizmowi i narkotykom, w tym zwłaszcza tak zwanym dopalaczom, przez gminy*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2020, Tom LV, s. 63-82;
4. *Niektóre prawnokarne instrumenty kształtowania ład przestrzennego przez samorząd terytorialny*, „Finanse Komunalne” 2022, nr 2, s. 7-17;
5. *Ustawowe uregulowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych (postulaty de lege ferenda)*, [w:] R. Giętkowski (red.), *Aktualnie problemy prawa dyscyplinarnego*, Gdańsk 2023, s. 81-88.

We wskazanych powyżej artykułach naukowych (pkt 1-4) sformułowane zostały tezy, które następnie szczegółowo omówiono i rozwinięto w monografii habilitacyjnej. Praca nr 5 stanowi natomiast pewne uzupełnienie monografii habilitacyjnej. Autor dowodzi w niej zasadności przywrócenia odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych oraz wskazuje propozycje konkretnego uregulowania tej kwestii.

4.2. Dane naukometryczne

Wskazanie danych naukometrycznych, takich jak sumeryczny współczynnik Impact Factor, sumaryczna punktacja ministerialna, liczba cytowań oraz indeks Hirscha, stanowi realizację obowiązków recenzenta wynikających z umowy o sporządzenie recenzji w niniejszym postępowaniu habilitacyjnym. W opinii Rady Doskonałości Naukowej, podawanie danych naukometrycznych jest wskazane i zalecane, wynika to także ze stosowanej powszechnie praktyki przez samych kandydatów ubiegających się o awans naukowy. Należy jednak podkreślić, że podane we wnioskach o wszczęcie postępowania awansowego dane naukometryczne nie mogą stanowić kryterium oceny dorobku naukowego Kandydata dla podmiotów doktoryzujących, habilitujących oraz samej Rady Doskonałości Naukowej, organów prowadzących postępowania w sprawie nadania stopnia lub tytułu. Zadaniem tych organów jest przede wszystkim ocena ekspercka dorobku naukowego Kandydata ubiegającego się o awans naukowy, zaś decyzja o nadaniu stopnia lub tytułu nie powinna być uzależniona od podania tych danych.

Według informacji podanych przez Habilitanta, legitymuje się On następującymi danymi naukometrycznymi:

1. Impact Factor — z uwagi na specyfikę nauk prawnych niewiele czasopism prawniczych, zwłaszcza polskich, może się tego rodzaju współczynnikiem pochwalić. Wśród czasopism, w których Habilitant zamieścił swoje artykuły, Impact Factor posiada „Journal of Physical Education and Sport” 1,25 (2022 r.) oraz 1,56 (2021 r.).
2. Liczba cytowań publikacji Wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytaowań.
  - 2.1. Zgodnie z danymi umieszczonymi w bazie Google Scholar liczba cytowań wynosi 45.
  - 2.2. Zgodnie z danymi umieszczonymi w bazie LEX — liczba publikacji naukowych, w których znajdują się cytowania prac Habilitanta przekracza 100, z tym wszakże zastrzeżeniem, iż w zdecydowanej większości tych publikacji znajduje się więcej niż jedno odwołanie do prac Jego autorstwa lub wydanych pod Jego redakcją (współredakcją). W samej tylko pracy B. Baran, *Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady*, Warszawa 2021, która to książka stanowiła główne dzieło w przewodzie habilitacyjnym autorki,

odnajdujemy 118 odrębnych odwołań do artykułów naukowych, których Habilitant był autorem lub do monografii wydanych pod Jego redakcją, względnie współredakcją. Tymczasem LEX ujmuje całą książkę jako tylko jedno cytowanie.

2.3. Zgodnie z danymi umieszczonymi w bazie LEGALIS - liczba publikacji naukowych, w których odwołano się do prac Habilitanta obejmuje: 25 monografii, 11 komentarzy, 2 opracowania systemowe (System Prawa Karnego, Tom 10 oraz System Prawa Medycznego, Tom 6), 14 opracowań artykułowych zamieszczonych w czasopismach naukowych. Również i tutaj w każdym z tych dzieł odnajdujemy zazwyczaj więcej niż jedno odwołanie do prac autorstwa dr. Piotra Józwiaka.

2.4. Liczba cytowań opracowań naukowych autorstwa Habilitanta w orzeczeniach sądowych wynosi 19 (LEX) oraz 16 (LEGALIS). Orzeczenia przywołane w obu bazach danych - co do zasady - pokrywają się, w tym SN (6), WSA (7), NSA (1).

3. Indeks Hirscha - 5 (zgodnie z danymi zamieszczonymi w Google Scholar).

4.3. Informacja o liczbie publikacji naukowych

Doktor Piotr Józwiak jest autorem 6 monografii naukowych, w tym dwóch we współautorstwie. Na szczególną uwagę zasługuje (oczywiście poza monografią habilitacyjną) książka pt. *Rola samorządu terytorialnego w przeciwdziałaniu tzw. dopalaczom* (Poznań 2020, ss. 205, Wyd. Wiedza i Innowacje, ISBN 978-83-65988-48-5), a także wydane w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej) opracowanie pt. *From Poland to Scotland and back. At the confluence of science, medicine, law and witchcraft trials* (Poznań 2023, ss. 122, Wyd. Rys, ISBN 978-83-67287-88-3).

Ponadto Habilitant jest autorem 45 publikacji stanowiących rozdział w monografii naukowej, w tym 37 rozdziałów opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora. Doktor Piotr Józwiak był także redaktorem lub współredaktorem 14 monografii, przy czym w redakcji 12 z nich brał udział po uzyskaniu stopnia doktora.

Jeśli chodzi o publikacje w postaci artykułów w czasopismach naukowych, to można mówić o ponadprzeciętnej aktywności Habilitanta, który opublikował 30 takich opracowań, w tym trzy glosy i jedną recenzję. Większość z nich (19 pozycji) powstała po uzyskaniu stopnia doktora. Ukazały się one w różnych czasopismach, przy czym część z nich została opublikowana w cenionych czasopismach punktowanych z listy ministerialnej (m.in. w „Państwie i Prawie”, „Samorządzie Terytorialnym”, „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym”).

5. Ocena osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

Doktor Piotr Jóźwiak w niniejszym postępowaniu wskazał we wniosku przewodnim jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego monografię naukową zatytułowaną *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*, Wydawnictwo ELIPSA, Warszawa 2023, ss. 538.

Przed przystąpieniem do oceny przedłożonej monografii należy jednak zwrócić uwagę na dość istotną kwestię. Skoro z treści art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy wynika, że stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne (w liczbie mnogiej), stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej 1 monografię naukową (...), 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych (...) lub 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe (...), to literalnie oznacza to, że wśród tych osiągnięć naukowych (w liczbie mnogiej) musi być co najmniej 1 monografia, 1 cykl lub 1 zrealizowane osiągnięcie projektowe. Zatem ta 1 monografia, 1 cykl lub 1 zrealizowane osiągnięcie projektowe musi stanowić podzbiór w większym zbiorze osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój danej dyscypliny, na który składają się co najmniej dwa (a zatem może być ich więcej) osiągnięcia naukowe, tak żeby występowały one w liczbie mnogiej. W związku z tym z dosłownego brzmienia art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy wynika, że 1 tylko monografia, 1 cykl lub 1 zrealizowane osiągnięcie projektowe to za mało. Dodatkowym potwierdzeniem dla przyjęcia powyższego założenia, jest także brzmienie art. 220 ust. 2 pkt 2 ustawy, zgodnie z którym wniosek w przedmiocie wszczęcia postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego obejmuje wykaz osiągnięć (znowu w liczbie mnogiej), o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy. Na takim samym stanowisku stoi również Rada Doskonałości Naukowej, wskazując w Poradniku *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego*, że „warunkiem nadania stopnia doktora habilitowanego jest przedłożenie do oceny co najmniej dwóch osiągnięć, które spełniają kryterium znaczącego wkładu w rozwój określonej dyscypliny”¹. Wynika z tego, że Habilitant powinien we wniosku przewodnim wskazać co najmniej dwa osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym przypadku nauki prawne. Już na wstępie zatem z powyższego wynika, jakoby wskazanie przez Habilitanta we wniosku jednej tylko

---

¹ Rada Doskonałości Naukowej, *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego. Poradnik* <https://www.rdn.gov.pl/dl/425/attachment/31a57a/Poradnik%20habilitacja..pdf>, s. 12 (dostęp: 31.07.2024 r.)

monografii nie spełnia podstawowej przesłanki koniecznej do nadania Mu stopnia doktora habilitowanego, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Należy jednak zwrócić uwagę na inną bardzo ważną kwestię. Otóż, pod rządami uprzednio obowiązującej ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki², w której w art. 16 również mowa była o osiągnięciach naukowych (w liczbie mnogiej) stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej (choć nie występowało wówczas w ogóle pojęcie dorobku i ustawa nie wymagała aby wśród tych osiągnięć była co najmniej 1 monografia, 1 cykl lub 1 zrealizowane osiągnięcie projektowe, natomiast zawierała definicję osiągnięcia naukowego /w liczbie pojedynczej/, którym było m.in. dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części albo cykl publikacji powiązanych tematycznie) wskazanie jako osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 16 ustawy z 2003 r. jednej monografii było wystarczające. Jednakże wówczas habilitanci wskazując to jedno osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, zaznaczali, że jest to najważniejsze (podstawowe) osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej.

Pomimo tego, że w roku 2018 r. przepisy uległy zmianie, i obecnie obowiązuje w tym zakresie art. 219 ustawy, dotychczasowa praktyka często stosowana jest nadal, przy czym nie jest to wyrazem ignorancji obowiązującego stanu prawnego, a pewnego rodzaju wprowadzenia w błąd osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, treścią wzoru wniosku przewodniego oraz załączników, które należy do niego dołączyć (autoreferatu oraz wykazu osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny).

Dlatego też w niniejszym postępowaniu Habilitant, wzorem dotychczasowej praktyki sprzed 2018 r. i zgodnie z treścią wzoru wniosku przewodniego, wskazał w nim tylko jedną monografię mianując ją osiągnięciem naukowym (w liczbie pojedynczej) będącym podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Nie oznacza to jednak, że dr Piotr Józwiak nie posiada w swoim dorobku innych osiągnięć naukowych, które mogą pretendować do tego, by uznać je za osiągnięcia stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym przypadku nauki prawne.

Aby odnaleźć powód takiego postępowania trzeba wrócić do problematycznych wzorów dokumentów, które należy przedłożyć w celu wszczęcia postępowania habilitacyjnego. Wzory

---

² Ustawa z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. z 2017 r., poz. 1789; dalej: u.s.n.t.n.

tej dokumentacji zamieszczone zostały na stronie internetowej Rady Doskonałości Naukowej³, zatem habilitant nie ma wpływu na ich ogólny kształt. Są one, jak się wydaje, w świetle aktualnie obowiązującego stanu prawnego błędnie skonstruowane i do tego wewnętrznie niespójne, żeby nie powiedzieć sprzeczne. We wniosku przewodnim mowa bowiem o konieczności określenia osiągnięcia naukowego (w liczbie pojedynczej, w przeciwieństwie do treści art. 219 ust. 1 pkt 2 oraz art. 220 ust. 2 pkt 2 ustawy, gdzie mowa jest o osiągnięciach naukowych w liczbie mnogiej) będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Z kolei w pkt. 4 wzoru autoreferatu stanowiącego załącznik nr 3 do wniosku przewodniego, mowa jest już o omówieniu osiągnięć (w liczbie mnogiej), o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy. Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć (w liczbie mnogiej), jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich (a zatem znowu mamy liczbę mnogą) powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej. Tym samym w pkt. 4 autoreferatu powinna zostać przedstawiona ta część dorobku, która stanowi osiągnięcia naukowe (w liczbie mnogiej) stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, a nie jedynie jedno, o którym mowa we wniosku przewodnim.

Habilitant postępując zgodnie z treścią tych wzorów, we wniosku przewodnim wskazał jedno osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne w postaci monografii pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*, natomiast w autoreferacie punkt 4 podzielił na dwie części. Jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy wskazał ww. monografię, a ponadto wskazał publikacje „bezpośrednio z nią związane” w postaci trzech rozdziałów w pracach zbiorowych oraz dwóch artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych („Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” oraz „Finanse Komunalne”).

Jednakże oprócz wniosku przewodniego i dołączonego do niego autoreferatu (załącznik nr 3), habilitant zobowiązany jest jeszcze dołączyć załącznik nr 4 noszący tytuł „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”. Z założenia zatem cały załącznik powinien odnosić się do osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny - co wynika z jego tytułu nagłówkowego. Tymczasem załącznik ten składa się z czterech części, przy czym

---

³ <https://www.rdn.gov.pl/postepowanie-habilitacyjne.wymagania-dokumentacyjne-wnioskow-w-sprawienadania-stopnia-doktora-habilitowanego.html> (dostęp: 31.07.2024 r.).

(zgodnie z treścią wzoru) tylko w części I załącznika należy zamieścić informacje na temat osiągnięć naukowych (w liczbie mnogiej), o których mowa w art. 219 ust. 2 pkt 2 ustawy. A zatem zakres przedmiotowy części I powinien się pokrywać z zakresem przedmiotowym całego załącznika. Jednakże kolejne punkty tej części formularza (cz. I pkt. 1-3) sugerują jakoby należało w niej wskazać nie wszystkie posiadane w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, a jedynie, wymaganą w tym zakresie, co najmniej 1 monografię (pkt 1) lub 1 cykl (pkt 2), lub 1 zrealizowane osiągnięcie projektowe. Nie ma w części I formularza miejsca na wskazanie innych osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, mimo, że w nagłówku części I mowa jest o osiągnięciach naukowych w liczbie mnogiej. A zatem treść tych trzech punktów części I załącznika ogranicza jednak jej zakres przedmiotowy. Natomiast z treści punktów zamieszczonych w dalszych częściach formularza wynika, że ta pozostała część osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy powinna być wykazana w części II dotyczącej aktywności naukowej (w której wskazać bowiem należy całą pozostałą część dorobku niewymienionego w części I, a nie jedynie pozostałą część niezaliczoną do osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy). W związku z tym nie można uznawać należnych do wykazania w pkt. 1-4 części II publikacji za li tylko dorobek niestanowiący wspomnianego wkładu, aczkolwiek niewątpliwie wpisujących się również w szeroko rozumianą aktywność naukową wnioskodawcy. Na marginesie należy dodać, że część II załącznika odnosząca się do informacji o aktywności naukowej albo artystycznej, w zakresie dotyczącym dorobku naukowego niestanowiącego znacznego wkładu w rozwój określonej dyscypliny, część III dotycząca współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz część IV obejmująca dane naukometryczne w ogóle nie powinny być umieszczone w tym wykazie, skoro miał on dotyczyć osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, a nie całej aktywności naukowej habilitanta.

Analizując całość dokumentacji, którą habilitant zobowiązany jest złożyć wnioskując o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego uznać należy, że jedynie wzór autoreferatu nie ogranicza wnioskującego do wskazania wyłącznie jednego osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej. I chociaż dla recenzenta wiążąca powinna być treść wniosku przewodniego Habilitanta, to właśnie z uwagi na niedoskonałość jego wzoru oraz dołączanych do niego załączników (zwłaszcza załącznika nr 4) zamieszczonych na stronie RDN, obowiązujących w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego uznaję, że Jego intencją było wskazanie więcej niż jednego takiego osiągnięcia, przy czym niewątpliwie jako najważniejsze

z nich uznaje On monografię pt. ***Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego***, reszta zaś została wskazana w pkt. 4 autoreferatu (1. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle zasady in dubio pro cive*, [w:] A. J. Szwarc, T. Gardocka (red.), *Represyjność prawa samorządowego*, Poznań-Leszno 2016, s. 87-102; 2. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle Konstytucji RP*, [w:] B. Dolnicki (red.), *Pozycja ustrojowa jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2019, s. 214-225; 3. *Niektóre prawnokarne (represyjne) metody przeciwdziałania alkoholizmowi i narkotykom, w tym zwłaszcza tak zwanym dopalaczom, przez gminy*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2020, Tom LV, s. 63-82; 4. *Niektóre prawnokarne instrumenty kształtowania ładu przestrzennego przez samorząd terytorialny*, „Finanse Komunalne” 2022, nr 2, s. 7-17; 5. *Ustawowe uregulowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych (postulaty de lege ferenda)*, [w:] R. Giętkowski (red.), *Aktualnie problemy prawa dyscyplinarnego*, Gdańsk 2023, s. 81-88).

Rolą recenzenta jest ocena tego, czy wszystkie wskazane przez Habilitanta w tym punkcie publikacje uznać można za osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. W przeciwnym bowiem razie należałoby uznać, że wskazanie przez dra Piotra Jóźwiaka we wniosku jednej tylko monografii nie spełnia podstawowej przesłanki koniecznej do nadania Mu stopnia doktora habilitowanego, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy. Oczywiście jest jednak, że Habilitant w rzeczywistości posiada o wiele większy, niekwestionowany dorobek naukowy, a wskazanie we wniosku przewodnim samej tylko monografii jako osiągnięcia naukowego, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, stanowiącego znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny jest jedynie uchybieniem formalnym niezależnym od samego Wnioskodawcy i niemającym znaczenia w niniejszym postępowaniu. Co więcej, uważam, że ocena „osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy” (w liczbie mnogiej), nie powinna się ograniczać do pozycji wskazanych przez Habilitanta w pkt. 4 autoreferatu, ale może uwzględniać także te osiągnięcia, które zostały wskazane w „Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”, zwłaszcza jeśli zostały tam wymienione inne (niż wskazana we wniosku przewodnim) monografie naukowe.

5.1. Ocena monografii pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*

W pierwszej kolejności dokonam oceny przedstawionej przez Habilitanta monografii pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*, którą, z uwagi na to, że Wnioskodawca wskazał ją we wniosku na

pierwszym miejscu oraz że spełnia ona wymagania, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy, stawiane co najmniej jednemu z osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, uznając za Jego najważniejsze osiągnięcie naukowe w tym zakresie.

Wskazana przez Wnioskodawcę monografia naukowa pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*, Warszawa 2023, została wydana przez Dom Wydawniczy ELIPSA. Wydawnictwo to znajduje się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. Warunek formalny został zatem spełniony.

Jeżeli monografia ta ma być dowodem (aczkolwiek nie jedynym) „znacznego wkładu” Habilitanta w rozwój dyscypliny naukowej, powinna ona zawierać sformułowanie, analizę i rozwiązanie nowego problemu naukowego, ważnego dla rozwoju dyscypliny nauki prawnej, bądź rozwiązanie problemu znanego już, lecz dotychczas nie rozstrzygniętego. Rozprawa habilitacyjna powinna ponadto charakteryzować się wysokim poziomem pod względem formy opracowania; winna być napisana jasno oraz opatrzona aparatem naukowym zawierającym wykaz publikacji i innych źródeł, na których oparł się autor.

Uwagi ogólne

Ponieważ przedstawiona monografia naukowa ma stanowić znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej, to podstawowym punktem odniesienia powinien być stan badań naukowych przed przedstawieniem recenzowanego osiągnięcia oraz po nim. Podstawowym pytaniem, na które zatem należy odpowiedzieć, jest to, czy dane osiągnięcie sprawia, że stan nauki w danej dziedzinie uległ rozwojowi (powiększeniu) oraz czy ma on charakter istotny (znaczny).

Recenzowana monografia stanowi opracowanie poświęcone odpowiedzialności represyjnej, która funkcjonuje w samorządzie terytorialnym. Podjęto w niej próbę przedstawienia tego zagadnienia, funkcjonującego niejako na pograniczu prawa administracyjnego i prawa karnego, z perspektywy prawa krajowego oraz - przynajmniej, gdy chodzi o niektóre ważniejsze zagadnienia - z uwzględnieniem prawa europejskiego. Dotychczas w doktrynie zagadnienie związane z prawnokarnymi kompetencjami organów samorządu terytorialnego nie było poddawane głębszej refleksji naukowej, czego dowodem jest niewielka liczba publikacji naukowych z tego zakresu. Wynikało to zapewne z faktu, iż takie kategorie pojęciowe jak: „wina”, „prawo karne”, „kara”, „oskarżenie”, to zagadnienia, które mogą wydawać się bardzo odległe od kwestii związanych z samorządem terytorialnym. W piśmiennictwie prawniczym wskazywano co najwyżej, iż współcześnie spotykamy się z

niebezpiecznym zjawiskiem ekspansji funkcji represyjnej w administracji publicznej. Dotychczas nie ukazało się żadne opracowanie, które byłoby w całości poświęcone np. kompetencjom organów samorządu terytorialnego do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o niektóre wykroczenia, pomimo że uprawnienie tego rodzaju funkcjonuje w polskim prawie od ponad 25 lat. Represyjny charakter środków, które pozostają w dyspozycji organów administracji samorządowej powoduje, że ich stosowanie jest niejednokrotnie bardzo dolegliwe. Niektóre z tych środków w swej represyjności zbliżają się do kar czy innych środków przewidzianych w kodeksie karnym czy też w kodeksie wykroczeń, a właściwe organy samorządu terytorialnego mogą domagać się nawet zastosowania wobec obywatela środków o charakterze izolacyjnym, a więc głęboko ingerujących w prawa i wolności obywatelskie zagwarantowane w Konstytucji RP (np. występując w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia). Wcale nieodosobnione są przypadki, w których organy jednostek samorządu terytorialnego wymierzają bardzo wysokie administracyjne kary pieniężne, które w swej wysokości przekraczają niejednokrotnie kary orzekane tytułem grzywny w postępowaniach karnych czy postępowaniach w sprawach o wykroczenia. Kwestie te wywołują kontrowersje w opinii publicznej. Co więcej, organy stanowiące, a wyjątkowo także i organy wykonawcze właściwych jednostek samorządu terytorialnego, posiadają kompetencje do dookreślania znamion wielu wykroczeń, a nawet i przestępstw, decydując czasem wręcz o karalności określonych zachowań (np. wydając przepisy porządkowe). W ostatnim czasie ustawodawca dokonał obszernej nowelizacji kodeksu postępowania administracyjnego m.in. w zakresie zasad wymierzania administracyjnych kar pieniężnych, przenosząc na grunt tego kodeksu szereg instytucji, których prawnokarnego charakteru nie da się zakwestionować. Wymusiło to na pracownikach samorządu terytorialnego, którzy do dnia wejścia w życie ww. nowelizacji nie mieli większej styczności z takimi terminami jak: „wina”, „dyrektywy wymiaru kar”, „cele kary” itd., aby w swojej pracy posługiwali się wieloma regulacjami, które zostały zaczerpnięte wprost z kodeksu karnego. Koncepcja i cel pracy wynikają zatem - jak wskazuje Autor - z przekonania, iż omówienie różnych rodzajów odpowiedzialności represyjnej z perspektywy samorządu terytorialnego, uczyni proces egzekwowania tego rodzaju odpowiedzialności o wiele prostszym, łatwiejszym i bardziej przystępnym dla samych pracowników samorządowych. Trudno się z tym nie zgodzić, zwłaszcza że pracownicy samorządowi tworzą obecnie największą grupę pracowników administracji publicznej, którzy nie podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej, a której represyjnego charakteru nikt nie kwestionuje. Za przekonujące należy zatem uznać

podjęcie badań zmierzających do ustalenia, czy brak tego rodzaju odpowiedzialności jest uzasadniony.

Konieczność rozważenia wszystkich tych kwestii stała się więc głównymi zagadnieniami badawczymi wskazanej rozprawy oraz zdeterminowała wybór jej tematu, a także sam tytuł pracy. Warto przy tym podkreślić, iż niektóre z tych zagadnień odnoszą się nie tylko do organów samorządu terytorialnego, ale również i innych podmiotów. Administracyjne kary pieniężne mogą być wymierzane również przez wiele organów administracji państwowej. Organy samorządu terytorialnego, w odróżnieniu od innych podmiotów wymierzających administracyjne kary pieniężne, są jednak organami pochodzącymi z wyborów wolnych, powszechnych i bezpośrednich, co - w przekonaniu Trybunału Konstytucyjnego - stanowi istotny argument za przyznaniem im szerszego zakresu kompetencji represyjnych. Z tego też względu za zasadne uznano prowadzenie rozważań dotyczących administracyjnych kar pieniężnych na płaszczyźnie samorządu terytorialnego.

Podjęcie przez Habilitanta problematyki dotyczącej „samorządowego prawa karnego” w zaproponowanej przez Niego formule stanowi pierwsze takie na polskim rynku wydawniczym, kompleksowe opracowanie. Już więc objęcie rozważaniami tej problematyki zasługuje na pozytywną ocenę, oznacza bowiem wypełnienie istniejącej w tym przedmiocie luki w doktrynie. Ponadto świadczy również o tym, że Autor nie boi się wyzwań. Tytułowe zagadnienie wymagało bowiem podjęcia badań o charakterze interdyscyplinarnym. W pracy umiejętnie połączono zagadnienia z zakresu prawa karnego (głównie materialnego) oraz prawa administracyjnego (prawa samorządu terytorialnego), co niewątpliwie wymagało od Autora pogłębionej znajomości obu tych dziedzin prawa.

Ocena szczegółowa

Głównym celem badawczym, jaki postawiono sobie w pracy jest odpowiedź na pytanie, czy w świetle aktualnie obowiązujących przepisów doszło do wyodrębnienia się nowej dziedziny prawa w postaci samorządowego prawa karnego. Pozytywne zweryfikowanie tezy o wyodrębnieniu się tego rodzaju dziedziny, wymusiło udzielenie odpowiedzi na pytanie, co z tego wynika i po co w ogóle formułować taką tezę. Rozwiązanie głównego problemu badawczego wymagało rozwiązania wielu zagadnień badawczych o charakterze pomocniczym, które omawiane są w poszczególnych fragmentach pracy.

U podstaw pracy legły cztery tezy: Po pierwsze, dopuszczalne jest posługiwanie się w języku prawniczym - pomimo pojawiających się odmiennych stanowisk - pojęciem „odpowiedzialność represyjna”, które co do zasady jest tożsame z tym co w orzecznictwie TK i SN określa się mianem odpowiedzialności karnej sensu largo. Po drugie, odpowiedzialność

represyjna występuje także w samorządzie terytorialnym, a dla jej omówienia koniecznym jest wykorzystanie siatki pojęciowej właściwej dla nauki prawa karnego oraz prawa administracyjnego (tzw. pogranicze prawa administracyjnego i prawa karnego). Po trzecie, niektóre z przepisów o charakterze represyjnym zostały stworzone z myślą o samorządzie terytorialnym. Po czwarte, na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów nie ma jednej ogólnosystemowej zasady, która wykluczałaby - co do zasady - prowadzenie przeciwko tej samej osobie kilku odrębnych postępowań represyjnych.

Założony cel pracy i postawione tezy badawcze determinowały wybór metod badawczych. Analiza poszczególnych zagadnień została oparta przede wszystkim na metodzie dogmatycznej, która jest najczęściej wykorzystywana w naukach prawnych. W pracy wykorzystano również metodę historyczną oraz komparatystyczną (porównawczą), które - choć mają pomocniczy charakter względem tej pierwszej - odegrały ważną rolę w formułowaniu końcowych wniosków. Autor posłużył się również metodą empiryczną, chcąc zweryfikować prawdziwość niektórych tez przedstawionych w monografii (np. zakwestionowany przez Habilitanta pogląd o możliwości występowania w charakterze oskarżyciela publicznego przez regionalne izby obrachunkowe znalazł swoje potwierdzenie w praktyce stosowania prawa, gdyż na przestrzeni kilkunastu lat poszczególne izby korzystały z tego rodzaju kompetencji w sposób marginalny). Ważną rolę w pracy odegrała też metoda konsultacji społecznych, gdyż wiele ze sformułowanych przez Autora propozycji legislacyjnych w zakresie represyjnych kompetencji organów samorządu terytorialnego, przed ich ostatecznym opublikowaniem w monografii habilitacyjnej, zostało poddanych pod dyskusję na konferencjach naukowych. Inne zostały opublikowane w formie ekspertyz. Jeszcze inne oddano pod osąd opinii publicznej - gdyż informacja o nich pojawiała się w materiałach publicystycznych w renomowanych czasopismach (np. „Rzeczpospolita”), a nawet do zaopiniowania organom państwowym (Komisja ds. Petycji Sejmu RP).

Zastosowane w recenzowanej monografii metody badawcze należy ocenić pozytywnie. Dzięki nim Autorowi udało się dokonać dogłębnej analizy tytułowego zagadnienia.

Struktura i objętość

Istotne znaczenie dla ogólnej oceny rozprawy naukowej ma poprawność ujęcia i usytuowania problemów, zagadnień i kwestii będących przedmiotem prowadzonych badań. Warunkiem ich właściwej prezentacji jest przejrzysta i logiczna wewnętrzna struktura pracy. Recenzowana monografia składa się ze wstępu, dziewięciu rozdziałów podzielonych następnie na podrzędne jednostki redakcyjne oraz zakończenia. Ponadto praca została opatrzona bibliografią.

Wymienione elementy struktury świadczą o klasycznym podejściu Autora do konstrukcji rozprawy, co zasługuje na aprobatę. Walorem pracy jest przejrzysta struktura poszczególnych rozdziałów. Autorowi w zasadzie udało się uniknąć wielostopniowych podziałów wewnętrznych, które niestety w niektórych opracowaniach są niezbędne.

Pozytywnie należy ocenić także i to, że Autor nie ma manieri zamieszczania przed jednostkami dzielącymi rozdział bądź kolejną jednostkę redakcyjną, fragmentów tekstu niepodlegających temu podziałowi i pozostających poza wprowadzoną numeracją. W większości rozdziałów zamieszczone zostały „uwagi ogólne” stanowiące wprowadzenie do rozważań zawartych w danym fragmencie pracy. Podobnie w niektórych rozdziałach znalazły się „podsumowania”, które stanowią dobrą praktykę, pozwalając na sformułowanie końcowych wniosków, dokonanie ocen oraz uwypuklenie spostrzeżeń. Autor nie był tu jednak konsekwentny, ponieważ – jak już wspomniano – zarówno wprowadzenie jak i podsumowanie znajdujemy w niektórych tylko rozdziałach. W mojej ocenie nie jest to jednak jakaś poważna usterka o charakterze formalnym.

Cała praca wraz z wszelkimi wykazami liczy 538 stron (460 stron tekstu głównego oraz 78 stron przedmowy, wstępu, bibliografii, wykazów). Biorąc pod uwagę przedmiot rozważań oraz treść pracy, której szczegółowa ocena zostanie przedstawiona w kolejnej części niniejszej recenzji, należy uznać, że we wskazanej objętości udało się Autorowi przedstawić i poddać analizie obrane za przedmiot rozprawy problemy.

Treść pracy

„Wstęp” pracy wypełnia swoją rolę, stanowiąc wprowadzenie do szczegółowych rozważań i oddaje tematykę poszczególnych rozdziałów. Można w nim też znaleźć wskazane cele pracy, hipotezy oraz opis wykorzystanych metod badawczych.

W rozdziale pierwszym monografii omówiono istotę oraz pojęcie prawa samorządowego w znaczeniu, jakie nadano mu w niniejszym opracowaniu. Wymagało to szczegółowego wskazania różnych regulacji prawnych znajdujących zastosowanie w samorządzie terytorialnym. Dopiero wskazanie wielości kontekstów, w jakich możliwe jest używanie pojęcia „prawo samorządowe” umożliwiło dojście do wniosku, iż jest to wyrażenie bardzo pojemne pod względem treści, gdyż obejmuje w zasadzie wszystkie regulacje znajdujące zastosowanie w samorządzie terytorialnym, bez względu na to, czy mają charakter powszechnie obowiązujący i normatywny, czy też nie posiadają takiej doniosłości prawnej. Podzielam pogląd Autora, iż można mówić o istnieniu w polskim systemie prawnym „samorządowego prawa karnego”, na wzór rozwiązań występujących w innych systemach prawnych (np. amerykańskim czy

belgijskim, gdzie pojęcia *local government criminal law*, *municipal criminal law* są powszechnie używane).

Kolejnym zagadnieniem badawczym, omówionym w rozdziale drugim, była kwestia związana z definicją pojęcia „odpowiedzialność represyjna”, które jest dość powszechnie używane przez doktrynę oraz orzecznictwo, choć nie jest pojęciem języka prawnego. Określenie czym jest „odpowiedzialność represyjna” pozwoliło na sformułowanie kryteriów wyróżniania tego rodzaju odpowiedzialności spośród wielu różnych innych rodzajów odpowiedzialności prawnych oraz na zaproponowanie pewnych wspólnych elementów struktury wszystkich rodzajów odpowiedzialności zaliczonych w pracy do odpowiedzialności represyjnej.

W rozdziale trzecim wskazano na znaczenie funkcji represyjnej prawa samorządowego. Zdaniem wielu autorów zdecydowana większość sankcji stosowanych w prawie administracyjnym, którego subdziedziną jest prawo samorządowe, pełni – przynajmniej w jakimś stopniu – funkcję represyjną. Aby mówić o odpowiedzialności represyjnej, funkcja ta jednak musi być w ramach danej odpowiedzialności funkcją dominującą. Przed omówieniem pojęcia „odpowiedzialność represyjna” konieczne było przeprowadzenie badań nad rolą poszczególnych instytucji samorządowych na przestrzeni wieków. Ważną hipotezą zawartą w tym rozdziale jest stwierdzenie, iż w zasadzie od początków istnienia państwa polskiego, w tym także w jego pierwotnej formie, organy samorządu terytorialnego, choć oczywiście rozumianego zupełnie inaczej niż ma to miejsce obecnie, realizowały szereg funkcji związanych z egzekwowaniem szeroko rozumianej odpowiedzialności karnej.

W rozdziale tym przeprowadzona została również niezwykle interesująca analiza prawnoporównawcza dotycząca roli, jaką samorządy lokalne badanych państw – należących zarówno do systemu *common law*, jak i prawa kontynentalnego – odgrywają, gdy chodzi o zwalczanie przestępczości i egzekwowanie odpowiedzialności karnej.

W rozdziale czwartym omówiono zagadnienie realizowania odpowiedzialności represyjnej przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego, co przejawia się głównie w wymierzaniu administracyjnych kar pieniężnych, występowaniu w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia oraz egzekwowaniu, choć w bardzo ograniczonym zakresie, odpowiedzialności dyscyplinarnej. W ramach uczestnictwa samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy publicznej szczególnego znaczenia nabiera kompetencja do wymierzania administracyjnych kar pieniężnych. Kary tego rodzaju mogą być stosowane zarówno wobec osób fizycznych, jak i osób prawnych, co wymagało rozważenia wielu problemów z tym związanych. W tym fragmencie rozprawy omówiono również kwestię

tw. samorządowych oskarżycieli publicznych oraz zagadnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych. Wyjątkowo organy wykonawcze właściwych jednostek samorządu terytorialnego mogą być również podmiotami określającymi znamiona niektórych wykroczeń. Co do zasady uprawnienie do dookreślania znamion czynów zabronionych (wykroczeń, deliktów karnoadministracyjnych, deliktów dyscyplinarnych, a nawet i przestępstw) posiadają bowiem głównie organy stanowiące tych jednostek. Kwestia ta jest przedmiotem rozważań zawartych w rozdziale piątym pracy, w którym szczególną uwagę poświęcono blankietowym przepisom karnym wydawanym przez organy samorządu terytorialnego, rozważając tę kwestię w perspektywie konstytucyjnej zasady *nullum crimen sine lege*.

W rozdziale szóstym omówiono charakter działań podejmowanych w granicach uprawnień lub obowiązków przez organy samorządu terytorialnego lub osoby działające z ich upoważnienia, które to zachowania czasem mogą, od strony formalnej, wypełniać ustawowe znamiona przestępstw lub wykroczeń (np. użycie przymusu fizycznego przez straż gminną, przymusowe doprowadzenie do izby wytrzeźwień czy tzw. zatrzymanie administracyjne).

W rozdziale siódmym podjęto próbę uporządkowania pojęć związanych z jednoczynowym zbiegiem przepisów tej samej ustawy oraz jednoczynowym zbiegiem czynów zabronionych pod groźbą kary, zwłaszcza w kontekście orzecznictwa ETPCz, TSUE oraz TK.

W rozdziale ósmym omówiono, występujące w polskim systemie prawnym, sposoby łagodzenia nadmiernej represyjności zbiegu różnych sankcji z tytułu tego samego czynu, zwłaszcza z perspektywy możliwości skorzystania z nich przez właściwe organy samorządu terytorialnego.

W ostatnim rozdziale podkreślono zaś rolę jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kształtowania przepisów represyjnych. Monografię zakończono uwagami końcowymi, w których podsumowano większość ważniejszych ustaleń poczynionych w pracy.

Jak wynika z powyższego, niektóre z problemów poruszonych w poszczególnych rozdziałach są zagadnieniami, które jednoznacznie dotyczą samorządu terytorialnego (np. występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego czy też dookreślanie znamion czynów zabronionych w aktach prawa miejscowego). Inne odnoszą się do samorządu terytorialnego jedynie po części. Dotyczy to w szczególności takich zagadnień, jak problematyka administracyjnych kar pieniężnych czy też zbiegu różnych rodzajów odpowiedzialności represyjnej. Pojawia się więc pytanie, czy nie powinny być one omawiane odrębnie, niejako w oderwaniu od problematyki związanej z samorządem terytorialnym. Truizmem jest przecież stwierdzenie, iż do wymierzania administracyjnych kar pieniężnych uprawnione są nie tylko

organy samorządu terytorialnego, ale również – a być może nawet przede wszystkim – organy administracji państwowej.

Należy zgodzić się z Autorem, iż prowadzenie wszystkich tych rozważań w bezpośrednim związku z samorządem terytorialnym jest jednak w pełni uzasadnione. Przemawia za tym kilka niezwykle ważkich okoliczności. Po pierwsze, przedmiotem uwag zawartych w pracy jest głównie problematyka takich różnych rodzajów odpowiedzialności, które mogą być egzekwowane przez organy samorządu terytorialnego. Wielość modeli egzekwowania różnych rodzajów odpowiedzialności karnej *sensu largo*, która w pracy nazywana jest odpowiedzialnością represyjną, powoduje, iż nie jest możliwe przeprowadzenie tego rodzaju rozważań na płaszczyźnie wszelkich istniejących rodzajów odpowiedzialności represyjnej przewidzianych w polskim prawie. Z tego względu zasadnym jest prowadzenie badań w odniesieniu do wybranych reżimów odpowiedzialności, a także w odniesieniu do niektórych tylko organów administracji publicznej, które tego rodzaju odpowiedzialność mogą egzekwować. Taką reprezentatywną grupą, pozwalającą niewątpliwie na formułowanie szerszych wniosków, mogą być organy administracji samorządowej, które niejednokrotnie muszą decydować o tym, w jaki sposób rozstrzygnąć zbieg różnych rodzajów odpowiedzialności represyjnej egzekwowanej z tytułu tego samego czynu czy też decydować o tym, w jakiej wysokości wymierzyć administracyjną karę pieniężną. Zresztą prowadzenie badań nad problematyką administracyjnych kar pieniężnych czy zbiegu różnych rodzajów odpowiedzialności represyjnej przy ograniczeniu pola badawczego jest zabiegiem często stosowanym w polskiej doktrynie prawniczej. Wystarczy wskazać, iż badania nad istotą administracyjnych kar pieniężnych w ogóle zostały najpełniej przeprowadzone w rodzimym piśmiennictwie na gruncie kar pieniężnych w prawie ochrony środowiska czy też w prawie antymonopolowym, a zagadnienie zbiegu różnych reżimów odpowiedzialności represyjnej, w tym także związanego z wymierzaniem kar pieniężnych, w sposób niezwykle pogłębiony omówiono na płaszczyźnie prawa żywnościowego. Nie ma więc żadnych powodów, dla których tego rodzaju badania ogólnych instytucji prawnych nie mogłyby być prowadzone w obszarze prawa samorządowego. Jest to tym bardziej uzasadnione, iż Trybunał Konstytucyjny w swym orzecznictwie wielokrotnie podkreślał, iż demokratyczna legitymacja do sprawowania władzy oparta na wolnych, powszechnych i bezpośrednich wyborach stanowi istotny argument za przyznaniem szerszego zakresu kompetencji represyjnych danemu organowi władzy publicznej. Tymczasem bezsporne jest, iż organy samorządu terytorialnego, co do zasady, posiadają zdecydowanie szerszą demokratyczną legitymację – w powyższym rozumieniu – niż jakiegokolwiek inne organy administracji publicznej, do egzekwowania odpowiedzialności

represyjnej. Zdecydowana większość organów administracji publicznej uprawnionych do wymierzania administracyjnych kar pieniężnych nie pochodzi przecież z wolnych, powszechnych czy bezpośrednich wyborów.

Ponadto organy samorządu terytorialnego, w odróżnieniu od zdecydowanej większości innych organów administracji państwowej, uprawnionych do wymierzania administracyjnych kar pieniężnych, mają możliwość bezpośredniego wpływania na treść przepisów kształtujących odpowiedzialność związaną z tego rodzaju karami, zwłaszcza poprzez możliwość wystąpienia do TK z wnioskiem o zbadanie zgodności określonych regulacji z Konstytucją (art. 191 ust. 1 pkt 3 Konstytucji RP).

Nie mniej istotnym argumentem jest to, iż pracownicy samorządowi nie podlegają – co do zasady – odpowiedzialności dyscyplinarnej, co wyróżnia ich spośród wszystkich urzędników administracji publicznej w Polsce. Stanowią oni bowiem największą grupę pracowniczą, zaliczaną do administracji publicznej, która nie ma własnego sądownictwa dyscyplinarnego, co należy ocenić krytycznie.

Są to więc niezwykle ważne argumenty, które przesądziły o ukształtowaniu zakresu tematycznego recenzowanej monografii. W jej zakończeniu Autor podsumowuje kompleksowo, wynikające z całości przeprowadzonych rozważań argumenty, potwierdzające przyjęte przez Niego na wstępie tezy, po części przedstawione już wcześniej w podsumowaniach poszczególnych rozdziałów. Podstawowym celem badań było potwierdzenie tezy badawczej, zgodnie z którą w świetle aktualnie obowiązujących przepisów doszło do wyodrębnienia się nowej dziedziny prawa w postaci samorządowego prawa karnego, co – w mojej ocenie - udało się Autorowi osiągnąć. Wartość pracy dodatkowo podnoszą sformułowane w zakończeniu, cenne postulaty *de lege ferenda*, dotyczące chociażby miejskich sądów karnych (sądów pokoju) czy roli lokalnego prawa karnego w zwalczaniu (i przeciwdziałaniu) przestępczości.

Strona formalno-redakcyjna

Pod względem formalno-redakcyjnym recenzowana monografia jest zgodna ze standardami prac naukowych. Autor posługuje się językiem specjalistycznym. Prowadzony wywód jest przemyślany i logiczny. Monografię czyta się z dużą przyjemnością, bez problemu odczytując intencje Autora. Na podkreślenie zasługuje duża staranność opracowania, choć zdarzają się w niej drobne usterki stylistyczne (tzw. literówki), które jednak w żadnym stopniu nie wpływają na ogólną bardzo wysoką ocenę pracy pod względem formalnym.

Źródła wykorzystane w pracy

Ważnym elementem rozprawy naukowej jest jej strona warsztatowa. Dokonując oceny z tego punktu widzenia należy z aprobatą stwierdzić, że Habilitant wykorzystał imponującą

liczbę pozycji literatury opublikowanych w tradycyjnej postaci (ok. 800), zarówno z zakresu prawa administracyjnego (prawa samorządu terytorialnego), jak i – przede wszystkim – prawa karnego. Wskazać należy, że część literatury jest obcojęzyczna, co zasługuje na szczególne podkreślenie. Powoływana literatura została wykorzystana w sposób prawidłowy. Z analizy tekstu głównego oraz przypisów wynika, że odwoływanie się do odpowiednich opracowań następowało tylko wówczas, gdy było to merytorycznie uzasadnione.

Dokonując oceny wykorzystanych w pracy źródeł należy również pozytywnie odnieść się do licznych orzeczeń sądów i trybunałów zarówno krajowych, jak i europejskich oraz aktów prawnych i rozstrzygnięć nadzorczych. Uwzględniając przedstawione powyżej uwagi należy stwierdzić, że dobór i sposób wykorzystania całości materiału źródłowego nie budzi zastrzeżeń i zasługuje na aprobatę.

Z poczynionych powyżej uwag rysuje się pozytywny obraz recenzowanej monografii. Jest to opracowanie świadczące o dojrzałości naukowej Autora, przejawiającej się przede wszystkim w umiejętności doboru źródeł, formułowaniu precyzyjnych, syntetycznych wniosków w oparciu o logiczną, dojrzałą argumentację. Habilitant wykazał się umiejętnością samodzielnego opracowania istotnego tematu z zakresu nauk prawnych, stosownie do poziomu Jego zaawansowania naukowego. Świadczy to o posiadaniu przez Habilitanta wiedzy i umiejętnościach badawczych wymaganych do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. O dobrym warsztacie Autora świadczy także łączna liczba przypisów umieszczonych w tekście recenzowanej monografii (1414), w tym ich część nie stanowi zwykłych referencji źródłowych, ale są to przypisy porównawcze i dygresyjne. Tak duża liczba odniesień dowodzi umiejętności Autora w zakresie wykorzystania bazy źródłowej w pracy naukowej, przedstawienia zagadnienia naukowego w sposób oryginalny i twórczy oraz napisania opracowania książkowego z użyciem właściwego dla dyscypliny nauki prawnej aparatu naukowego. Wartością dodaną, czy też znacznym wkładem Habilitanta w rozwój nauk prawnych w zakresie prawa samorządu terytorialnego (a także – w pewnym zakresie – prawa karnego) jest zatem nowatorski temat podjętych badań, twórczo rozpatrzony, a co za tym idzie oryginalne i istotne dla doktryny prawa ustalenia i konkluzje.

Podsumowując zatem część dotyczącą wskazanego przez Habilitanta osiągnięcia naukowego, należy uznać, że publikacja ta stanowi oryginalną i naukowo doniosłą prezentację problematyki związanej z tzw. samorządowym prawem karnym. Oznacza to tym samym, że stanowi ona znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawnej, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy.

5.2. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy

Wymagane ustawą minimum, w postaci monografii opublikowanej w szczególny sposób, niewątpliwie Habilitant spełnia, czego wyrazem jest poddana powyżej recenzji monografia pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*. Zatem aby w pełni zadośćuczynić przesłance z art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy konieczne jest jeszcze wykazanie co najmniej jednego osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, przy czym ustawa nie narzuca jaką powinno ono przybrać formę – ważne, aby spełniało przesłankę znacznego wkładu w rozwój danej dyscypliny. Jak już wspomniano na wstępie niniejszej recenzji, Habilitant kierując się ściśle treścią wzorów dokumentów, które należy przedłożyć w postępowaniu habilitacyjnym, nie wskazał ani we wniosku przewodnim, ani w wykazie osiągnięć naukowych stanowiącym załącznik nr 4 do wniosku żadnego dalszego osiągnięcia naukowego stanowiącego Jego zdaniem istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Natomiast w pkt. 4 autoreferatu przeznaczonym na omówienie osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy wskazał monografię pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego* określając ją jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, a ponadto w tym samym pkt. 4 autoreferatu wskazał 5 innych publikacji, „bezpośrednio związanych z monografią”. Są to: 1. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle zasady in dubio pro cive*, [w:] A. J. Szwarc, T. Gardocka (red.), *Represyjność prawa samorządowego*, Poznań-Leszno 2016, s. 87-102; 2. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle Konstytucji RP*, [w:] B. Dolnicki (red.), *Pozycja ustrojowa jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2019, s. 214-225; 3. *Niektóre prawnokarne (represyjne) metody przeciwdziałania alkoholizmowi i narkotykom, w tym zwłaszcza tak zwanym dopalaczom, przez gminy*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2020, Tom LV, s. 63-82; 4. *Niektóre prawnokarne instrumenty kształtowania ładu przestrzennego przez samorząd terytorialny*, „Finanse Komunalne” 2022, nr 2, s. 7-17; 5. *Ustawowe uregulowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych (postulaty de lege ferenda)*, [w:] R. Giętkowski (red.), *Aktualnie problemy prawa dyscyplinarnego*, Gdańsk 2023, s. 81-88.

Należy zatem uznać, że najważniejszym spośród osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy jest monografia pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego*, natomiast pozostałych osiągnięć (a

przynajmniej jeszcze jednego) poszukiwać należy wśród innych publikacji wskazanych w pkt. 4 autoreferatu.

We wskazanych powyżej artykułach naukowych sformułowane zostały pewne tezy, które następnie Autor poddał szczegółowej analizie w monografii habilitacyjnej. Praca nr 5 (pt. *Ustawowe uregulowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych (postulaty de lege ferenda)*, [w:] R. Giętkowski (red.), *Aktualne problemy prawa dyscyplinarnego*, Gdańsk 2023, s. 81-88) stanowi natomiast pewne uzupełnienie monografii habilitacyjnej. Habilitant dowodzi w niej zasadności przywrócenia odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników samorządowych oraz wskazuje propozycje konkretnego uregulowania tej kwestii.

W pierwszym z ww. artykułów (pt. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle zasady in dubio pro cive*, [w:] A. J. Szwarc, T. Gardocka (red.), *Represyjność prawa samorządowego*, Poznań-Leszno 2016, s. 87-102) Autor wskazał na szereg represyjnych kompetencji, które posiada wójt (burmistrz, prezydent miasta), począwszy od możliwości wydawania zarządzeń, których naruszenie może skutkować odpowiedzialnością za wykroczenie, przez możliwość wymierzania administracyjnych kar pieniężnych, skończywszy na kompetencji do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o niektóre wykroczenia. Sygnalizując te zagadnienia wskazał na konieczność stosowania w tego rodzaju sprawach zasady *in dubio pro cive* (a więc rozstrzygania wszelkich wątpliwości na korzyść obywatela). Warto podkreślić, iż w okresie, gdy powstał wskazany artykuł, nie obowiązywała, wyrażona dziś wprost w kodeksie postępowania administracyjnego (k.p.a.), zasada rozstrzygania wątpliwości prawnych i faktycznych na korzyść strony (art. 7a k.p.a. i art. 81a k.p.a.). Kolejny artykuł (pt. *Represyjne kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta) w świetle Konstytucji RP*, [w:] B. Dolnicki (red.), *Pozycja ustrojowa jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2019, s. 214-225), będący pokłosiem konferencji pt. „Pozycja ustrojowa organów jednostek samorządu terytorialnego” zorganizowanej przez Katedrę Prawa Samorządu Terytorialnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego (w dniach 7 i 8 marca 2019 r.), dotyczy uprawnień represyjnych wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z perspektywy konstytucyjnej. W opracowaniu tym Autor wskazuje, iż niektóre ze wspomnianych uprawnień mogą być nie do pogodzenia z Konstytucją RP. Trzeci z przedstawionych powyżej artykułów jest następstwem kolejnej konferencji, której Habilitant był pomysłodawcą i organizatorem, zatytułowanej „Wpływ zdrowia psychicznego na bezpieczeństwo publiczne”. Materiały z tej konferencji ukazały się w renomowanym czasopiśmie naukowym „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”. W artykule Autor wskazuje, iż

uprawnienia represyjne poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego mogą być ważnym instrumentem przeciwdziałania alkoholizmowi i narkotykom, w tym zwłaszcza tak zwanym dopalaczom.

Wszystkie wymienione opracowania, wskazane obok monografii habilitacyjnej jako osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, zasługują na jednoznacznie pozytywną ocenę. Wywody w nich zawarte są jasne i należycie udokumentowane poprzez liczne odwołania do literatury przedmiotu oraz orzecznictwa. Wszystkie te artykuły zawierają pogłębioną analizę danego zagadnienia oraz wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*. Niewątpliwie dowodzą dużej wiedzy Habilitanta w obszarze zarówno prawa administracyjnego (prawa samorządowego), jak i prawa karnego. Posiadają także cechy innowacyjności, ponieważ dotyczą problematyki nie poruszanej dotąd w doktrynie.

Z poczynionych powyżej uwag rysuje się pozytywny obraz wskazanych publikacji, świadczący o intuicji badawczej Habilitanta. Prace te (dwa artykuły opublikowane w czasopismach naukowych oraz trzy rozdziały w monografiach) mogą zatem być uznane za pozostałe (oprócz monografii habilitacyjnej) osiągnięcia naukowe Habilitanta stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Podsumowując całość rozważań zamieszczonych w punkcie 5 stwierdzić należy, że w dorobku dra Piotra Józwiaka znajdują się osiągnięcia naukowe (w liczbie mnogiej) stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, w tym co najmniej 1 monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy, w związku z czym Habilitant spełnia warunek konieczny do nadania Mu stopnia doktora habilitowanego, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Poza ocenionymi powyżej osiągnięciami Habilitanta można byłoby jeszcze rozpatrywać w kontekście osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne i poddać ocenie pozostałe opracowania autorstwa Habilitanta, do których można zaliczyć monografie:

1. P. Józwiak, *Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*, Poznań 2014, ss. 370, Wyd. Ars boni et aequi, ISBN 978-83-64321-32-0;
2. P. Józwiak, *Rola samorządu terytorialnego w przeciwdziałaniu tzw. dopalaczom*, Poznań 2020, ss. 205, Wyd. Wiedza i Innowacje, ISBN 978-83-65988-48-5;
3. P. Józwiak, T. Lewandowski, M. Lewandowska-Mroczkowska, J. Terlega, *Rzecznik Praw Mieszkańców*, Poznań 2020, ss. 241, Wyd. Wiedza i Innowacje, ISBN 978-8365988-50-8;

4. P. Józwiak, O. Falus, *Criminal liability of associations in Polish and Hungarian law*, Poznań 2022, ss. 94, wyd. Rys, ISBN 978-83-67287-34-0;

5. P. Józwiak, *From Poland to Scotland and back. At the confluence of science, medicine, law and witchcraft trials*, Poznań 2023, ss. 122, Wyd. Rys, ISBN 978-83-67287-88-3. Monografia ta stanowi rozszerzoną wersję wydanej w języku polskim pracy: P. Józwiak, *Z Polski do Szkocji i z powrotem. Na styku nauki, medycyny, prawa i procesów o czary*, Poznań 2023, ss. 119, ISBN 978-8367287-71-5.

Jednakże z uwagi na to, że do nadania stopnia doktora habilitowanego wystarczające jest posiadanie w dorobku co najmniej dwóch osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, a takie - w mojej ocenie - Habilitant posiada, wskazane powyżej monografie (jak również inne, wskazane przez Habilitanta publikacje w postaci rozdziałów w monografiach czy artykułów w czasopismach naukowych) zaliczam do pozostałego dorobku publikacyjnego, wpisującego się w zakres istotnej aktywności naukowej dra Piotra Józwiaka, i jako takie poddam je poniżej ocenie.

6. Ocena aktywności naukowej Pana dr. Piotra Józwiaka

Jak już wspomniano, rolą recenzenta jest, w myśl art. 221 ust. 8 ustawy, jedynie wypowiedzenie się w materii czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy. Skoro jednak warunkiem koniecznym do nadania stopnia doktora habilitowanego jest także, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy, wykazywanie się przez habilitanta istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, to czyniąc zadość postanowieniom zawartej w niniejszym postępowaniu umowy, czuję się zobowiązana wypowiedzieć się w niniejszej recenzji również na temat spełnienia przez Habilitanta także i tej przesłanki.

Zanim jednak do tego przystąpię, należy jeszcze najpierw odnieść się do art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy, zgodnie z którym aktywność naukowa, którą musi wykazywać się habilitant powinna być istotna i realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Ustalając normatywną treść „istotnej aktywności naukowej” wskazać należy, że wyrażeniu temu można nadać znaczenie wynikające przede wszystkim z językowego znaczenia użytych w nim słów. W szczególności chodzi o przesądzenie, kiedy można mówić o aktywności istotnej. Zgodnie ze słownikiem języka polskiego „istotny” oznacza duży, znaczny, przy czym chodzi nie tylko o aspekt ilościowy, ale przede wszystkim jakościowy. Dodatkowo na względzie

należy mieć również i to, że w myśl art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy aktywność ta realizowana musi być w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Nie wiadomo jednak czy owa aktywność ma być istotna w każdym z tych podmiotów, czy sumarycznie ma być ona istotna, przy czym jej ciężar nie musi rozkładać się równo na każdą z tych jednostek z osobna. Dlatego też przyjmuję z korzyścią dla Wnioskodawcy ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, że wystarczającym będzie, aby łącznie aktywność ta spełniała przesłankę istotności.

Ponadto zauważyć jeszcze należy, że ustawodawca w treści art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy nie określa czasokresu dla tej aktywności naukowej. Oznacza to zwłaszcza w kontekście brzmienia art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, w którym w obecnym stanie prawnym zrezygnowano z zawężania czasokresu z jakiego uwzględniać należy osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej (w przeciwieństwie do dawnego brzmienia art. 16 ust. 1 *in principio* u.s.n.t.n., gdzie mowa była wyraźnie o osiągnięciach naukowych uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora), że dokonując oceny aktywności naukowej należy uwzględnić całą aktywność naukową habilitanta.

Z treści wzoru wykazu osiągnięć naukowych i artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny (będącego załącznikiem nr 4 do wniosku habilitacyjnego) wynika, że na aktywność habilitanta składają się wszelkiego rodzaju działania wskazane w części II zatytułowanej „Informacja o aktywności naukowej albo artystycznej” — co, jak już wspominałam, z uwagi na tytuł całego załącznika nie powinno się w ogóle w nim znaleźć. Natomiast do aktywności tej nie zalicza się współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym, ponieważ informacje na ten temat zamieścić należy już w części III wykazu („Informacja o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym”). W mojej jednak ocenie na aktywność tę składa się wszelka tego rodzaju współpraca, a także działalność dydaktyczna i popularyzatorska, której niestety wykaz już nie uwzględnia, natomiast wzór autoreferatu tak (w pkt. 6).

6.1. Ocena pozostałego dorobku publikacyjnego

Wnioskodawca w pkt. 1-4 części II załącznika nr 4, wskazał łącznie 95 publikacji naukowych, w tym 6 monografii (z czego dwie we współautorstwie), 45 rozdziałów w monografiach, 26 artykułów w czasopismach naukowych, 3 glosy, 1 recenzję, 14 współredakcji monografii naukowych. W ramach powyższego zestawienia znajduje się 8 publikacji obcojęzycznych. Wyłączając z tego zbioru monografię pt. *Prawo samorządowe a odpowiedzialność represyjna. Studium z pogranicza prawa karnego i administracyjnego* oraz pięć pozostałych publikacji wskazanych przez Habilitanta jako osiągnięcia naukowe stanowiące

znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, pozostaje w nim jeszcze 89 publikacji składających się na tzw. pozostały dorobek publikacyjny Habilitanta. Powstaje jednak pytanie czy w świetle obowiązujących przepisów należy je w ogóle poddać ocenie. Problem bowiem tkwi w tym, że art. 219 ust. 1 ustawy określający w aktualnym stanie prawnym trzy materialnoprawne wymagania, które musi spełnić kandydat do stopnia doktora habilitowanego: posiadanie stopnia doktora (pkt 1), posiadanie w dorobku osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej (pkt 2) oraz wykazywanie się istotną aktywnością naukową (pkt 3) nie odnosi się wprost do tzw. pozostałego dorobku naukowego — w żadnym bowiem z tych punktów nie ma o nim mowy. W poprzednim stanie prawnym, pod rządami ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki ustawodawca w art. 16 wskazywał natomiast jedynie materialnoprawne wymagania — warunki dopuszczenia do postępowania habilitacyjnego odnoszące się do osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład autora w rozwój danej dyscypliny naukowej (a nie do osiągnięć posiadanych w całym dorobku) i jego istotnej aktywności naukowej. Pojęcie dorobku w ogóle wówczas nie występowało w tym zakresie. Jednakże w art. 16 ust. 4 u.s.n.t.n. minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowo-badawcze w dziedzinach nauki i sztuki lub obszarach wiedzy, współpracę międzynarodową, dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz uzyskane nagrody. W związku z tym wiadomym było, że przy dokonywaniu oceny tych osiągnięć należało wziąć pod uwagę osiągnięcia naukowobadawcze, w zakres których, w myśl § 3 i 4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) wchodziły szeroko rozumiane publikacje naukowe inne niż te stanowiące znaczący wkład w rozwój danej dyscypliny naukowej. W obecnie obowiązującej ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie zawarto upoważnienia do wydania rozporządzenia odpowiadającego przepisowi art. 16 ust. 4 u.s.n.t.n.

Powstaje zatem pytanie, przez pryzmat jakich kryteriów dokonać — w obecnym stanie prawnym - oceny pozostałego dorobku przedstawionego przez Habilitanta? Wydaje się, że skoro w aktualnym stanie prawnym, zgodnie z treścią art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy warunkiem nadania stopnia doktora habilitowanego jest posiadanie w dorobku osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej 1 monografii naukowej (...), 1 cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych (...) lub 1 zrealizowanego oryginalnego osiągnięcia projektowego (...), to znaczy to, że osiągnięcia te stanowią jedynie

część całego (a nie tylko — tak jak to miało miejsce dotychczas — podoktorskiego) dorobku Habilitanta. Dlatego też pozostała część dorobku nie musi być przedstawiana we wniosku habilitacyjnym, co znajduje potwierdzenie w art. 220 ust. 2 pkt 2 ustawy. Zgodnie bowiem z treścią tego przepisu we wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego zamieścić należy jedynie wykaz osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, a nie całego dorobku naukowego, tak jak to miało miejsce w uprzednio obowiązującym stanie prawnym, w myśl obowiązujących wówczas przepisów wykonawczych, które nakazywały przedstawić wykaz całego dorobku — ale podoktorskiego. Przeczą temu jednak wzory autoreferatu, a zwłaszcza załącznika nr 4.⁴

W kontekście powyższego poglądu, sformułowanego na podstawie treści art. 220 ust. 2 pkt 2 ustawy nie wydaje się jednak, żeby rzeczywiście w ogóle nie uwzględniać w postępowaniu habilitacyjnym pozostałego dorobku naukowego (publikacyjnego) Habilitanta, jeżeli — z uwagi na treść formularzy — go wykazał. Dlatego też należy na niego spojrzeć przez pryzmat całego art. 219 ust. 1 ustawy, a nie tylko pkt. 2.

Należy zatem przyjąć, że inne osiągnięcia naukowe, o których nie ma mowy w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, w tym tzw. pozostały dorobek naukowy, który nie zalicza się do osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, jest efektem (wynikiem, pokłosiem) aktywności naukowej prowadzonej niejako obok osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy. A to oznacza, że należy ocenić go w kategoriach szeroko rozumianej aktywności naukowej Habilitanta, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy, stanowiącej trzecią przesłankę warunkującą nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Potwierdzeniem takiego założenia jest treść wspomnianego wzoru załącznika nr 4 stanowiącego wykaz osiągnięć naukowych lub artystycznych, zamieszczonego na stronie internetowej Rady Doskonałości Naukowej, który habilitant jest zobowiązany dołączyć do wniosku habilitacyjnego. W treści bowiem tego wzoru dokonany jest wyraźny podział na cztery części. W części I habilitant powinien zamieścić informacje na temat osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, zaś w części II informacje na temat aktywności naukowej, wśród których wskazać należy m.in. cały dorobek publikacyjny z wyłączeniem tych pozycji, które zostały już wskazane w części I (tyle tylko, że w części I załącznika powinno być miejsce na wszystkie osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój danej dyscypliny naukowej, a nie jedynie na 1 monografię czy 1 cykl powiązanych artykułów

---

⁴ Zob. H. Izdebski, Komentarz do art. 219 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, teza 2 i 5, [w:] Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, H. Izdebski, J.M. Zieliński, Warszawa 2023, LEX/el. 2023.

naukowych). Wówczas, w części II wykazu ubiegający się o nadanie stopnia doktora habilitowanego mógłby wymienić pozostałe publikacje, z wyłączeniem tych już wskazanych w części I, czyli wszystkich tych, które stanowią znaczny wkład w rozwój danej dyscypliny naukowej, a nie jedynie części z nich w postaci 1 monografii czy 1 cyklu powiązanych artykułów naukowych.

Po dokonaniu powyższych wyjaśnień i przyjęciu wskazanych założeń mogę przejść do oceny pozostałego dorobku publikacyjnego Habilitanta. Jak wynika z autoreferatu, zainteresowania naukowe dra Piotra Jóźwiaka obejmują zagadnienia związane z odpowiedzialnością dyscyplinarną, w tym zwłaszcza funkcjonującą w służbach mundurowych oraz w sporcie, prawem sportowym, prawem medycznym, zagadnieniami z zakresu teorii i dogmatyki prawa karnego, w szczególności kwestie związane z okolicznościami wyłączającymi bezprawność oraz problemami prawnokarnych granic dopuszczalnego pomawiania. Zagadnieniom tym poświęcił monografie, działalność redakcyjną nad materiałami pokonferencyjnymi, których był organizatorem, opracowania artykułowe opublikowane w czasopismach naukowych oraz w pracach zbiorowych, glosy oraz recenzję. W swoim dorobku naukowym Habilitant posiada 6 monografii (przy czym monografia pt. *From Poland to Scotland and back. At the confluence of science, medicine, law and witchcraft trials*, Poznań 2023, s. 122, ukazała się pierwotnie w wersji polskojęzycznej), 14 monografii, w których był współredaktorem, 71 artykułów naukowych, 3 glosy i 1 recenzję. Jeśli chodzi o monografie, to dwie z nich mają charakter wieloautorski, inna zaś ukazała się w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej), z tym wszakże zastrzeżeniem, iż monografia wydana w języku angielskim zawiera pewne istotne ustalenia, które nie pojawiły się w wydaniu polskim. Artykuły naukowe, glosy i recenzja ukazały się w pracach zbiorowych oraz w czasopismach naukowych (m. in. „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny”, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, „Przegląd Sądowy”, „Państwo i Prawo”, „Horyzonty Polityki”, „Acta Iuris Stetinensis”, „Orzecznictwo Sądów Polskich”, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, „Palestra”), w tym także międzynarodowych („Journal of Physical Education and Sport”, „Dunakavics”, „Jogelmčleti Szemle”).

Łącznie drukiem ukazało się 96 opracowań naukowych autorstwa Habilitanta, stanowiących pokłosie prowadzonych przez Niego badań. Należy jednak z tego zbioru wyłączyć monografię habilitacyjną oraz pięć pozostałych opracowań, które już zostały ocenione jako osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki prawne. Pozostaje zatem jeszcze do oceny 90 tekstów opublikowanych w różnych formach (monografie, rozdziały w monografiach, artykuły, glosy). Udział Habilitanta w tych

opracowaniach sprowadza się w części do samodzielnego autorstwa, a w części są to opracowania współautorskie, czy współredagowane. Wnioskodawca przedłożył jednak w dokumentacji stosowne oświadczenia współautorów.

Część z tych publikacji powstała przed doktoratem, a część - zdecydowanie większa - po uzyskaniu stopnia doktora. Dorobek ten jest imponujący i znacznie wykraczający poza podstawowe wymagania stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego.

Szerokie spektrum zainteresowań Habilitanta, nieograniczających się do jednego obszaru badawczego, dobór tematyki, wielość i wartość ocenianych publikacji świadczą o Jego wysokich kwalifikacjach badawczych i twórczych. Nie ulega wątpliwości, że potrafi On dostrzegać problemy naukowe oraz korzystać z instrumentarium badawczego stosownego do tematyki podejmowanych badań.

6.2. Ocena pozostałej części aktywności naukowej Habilitanta

W treści załącznika nr 4 Habilitant wskazał 49 wystąpień na krajowych lub międzynarodowych (w tym również zagranicznych) konferencjach naukowych, z tego 12 przed uzyskaniem stopnia doktora, a 37 w późniejszym czasie. Część referatów (4) była wygłoszona w języku angielskim (podczas konferencji odbywających się na Węgrzech i w Czechach).

Doktor Piotr Jóźwiak był pomysłodawcą i organizatorem (lub współorganizatorem) konferencji naukowych:

- trzynastu konferencji nazwanych *Seminaria Prawnicze w Pile z cyklu odpowiedzialność dyscyplinarna w służbach mundurowych*. Habilitant jest nie tylko pomysłodawcą tych konferencji, ale od 2010 r. uczestniczy w ustaleniu tematów poszczególnych seminariów oraz w wyborze i zaproszeniu prelegentów;
- trzech konferencji organizowanych przez Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego (w 2011 r. w Lesznie, w 2016 r. w Poznaniu i w 2022 r. w Lesznie);
- trzech konferencji naukowych, które były bezpośrednio związane z badaniami naukowymi oraz działalnością zawodową Habilitanta (*Represyjność prawa samorządowego*, Leszno 2015; *Prawne instrumenty zwalczania obrotu dopalaczami*, Leszno 2018; *Wpływ zdrowia psychicznego na bezpieczeństwo publiczne*, Leszno 2019);
- konferencji naukowej pt. *Węzłowe zagadnienia prawa karnego skarbowego*, Poznań 2015;
- międzynarodowej, interdyscyplinarnej konferencji naukowej *Scotus-Polonus* poświęconej osobie dr. Jana Jonstona oraz Polskiemu Wydziałowi Lekarskiemu na Uniwersytecie w Edynburgu, Edynburg 2023.

Habilitant uczestniczył w dwóch projektach badawczych (pt. *Odpowiedzialność karna stowarzyszeń w Polsce i na Węgrzech* w ramach subwencji Ministerstwa Edukacji i Nauki z

Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS oraz pt. *Rzecznik Praw Mieszkańców - analiza zasadności wprowadzenia tego rodzaju instytucji w kontekście ochrony praw mieszkańców* finansowany ze środków SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego, Wydział Zamiejscowy Poznaniu).

Jeżeli chodzi o aktywność dr. Piotra Józwiaka w zakresie członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych, to pełni on funkcję przewodniczącego komisji rewizyjnej w Polskim Towarzystwie Prawa Sportowego, a także funkcję wiceprezesa w Leszczyńskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk.

W wykazie staży odbytych w instytucjach naukowych, Habilitant wskazał pobyt na węgierskim Uniwersytecie w Dunaújváros w dniach 12-14 maja 2019 r., gdzie wygłosił wykład gościnny dla studentów dotyczący zniesławienia, a także wziął udział w konferencji międzynarodowej wraz z referatem.

Ponadto Habilitant wykazał się aktywnością na polu członkostwa w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism. W latach 2011-2017 był członkiem redakcji „Kwartalnika Prawno-Kryminalistycznego”, a od 2022 r. jest członkiem rady naukowo-programowej „Rocznika Leszczyńskiego”. Od 2024 r. wchodzi także w skład rady naukowej czasopisma „Administracja Socjalna”.

Habilitant sporządził cztery recenzje artykułów naukowych opublikowanych na łamach „Przeglądu Prawa i Administracji” oraz dwóch artykułów naukowych przesłanych do redakcji „Annales Pomorienses. Ius”, a także jednego artykułu w „Forum Polityki Kryminalnej”.

Jeżeli chodzi o współpracę dr. Piotra Józwiaka z otoczeniem społecznym i gospodarczym, to wskazał On na wykonanie dwóch ekspertyz (pracy naukowo-badawczej) na rzecz Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości (w 2019 r. i w 2020 r.). Opracowania te dotyczyły odpowiednio „prawnych możliwości zwalczania dopalaczy przez samorząd terytorialny” oraz „karno-administracyjnych możliwości zwalczania narkotyków, w tym dopalaczy przez jednostki samorządu terytorialnego”.

Odnosząc się do aktywności dydaktycznej Habilitanta, to działalność taką prowadzi On od 2008 r., kiedy to rozpoczął studia doktoranckie w Katedrze Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji UAM w Poznaniu. Przez dwa pierwsze lata współprowadził zajęcia ze studentami II roku prawa, zaś od trzeciego roku studiów doktoranckich prowadził już samodzielnie zajęcia ze studentami z zakresu prawa karnego materialnego oraz prawa karnego skarbowego. Od 2013 r. pracuje na Uniwersytecie SWPS, gdzie prowadzi zajęcia w formie wykładów, warsztatów i konwersatoriów z następujących przedmiotów: prawo karne materialne (część ogólna), prawo karne materialne część szczegółowa, prawo karne skarbowe, prawo wykroczeń, prawo karne wykonawcze oraz międzynarodowe prawo karne. Przez kilka

lat realizował również autorski przedmiot „prawo sportowe”, który cieszył się dużym zainteresowaniem studentów. Praktycznie od samego początku prowadził również seminaria magisterskie z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego oraz prawa sportowego. Na Uniwersytecie SWPS był promotorem 49 prac magisterskich. Od 2013 r. do 2016 r. prowadził również wykład i warsztaty z prawa karnego na kierunku prawo w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych w Poznaniu. Był tam promotorem 20 prac magisterskich. Wielokrotnie pełnił też funkcję recenzenta prac magisterskich.

Doktor Piotr Józwiak był wielokrotnie wskazywany przez studentów jako jeden z trzech najwyżej ocenianych wykładowców na kierunku prawo na Wydziale Psychologii i Prawa w Poznaniu Uniwersytetu SWPS; kilkakrotnie otrzymał również nagrodę Dziekana tego Wydziału.

Od 2014 r. jest członkiem Rady Programowej Uniwersytetu SWPS ds. studiów podyplomowych. Uczestniczył w opiniowaniu kilkudziesięciu propozycji kierunków, a w kilku był sprawozdawcą przedstawiającym opinię przed całą Radą Programową. Od 2020 r. pełni zaś funkcję rzecznika dyscyplinarnego ds. studentów i doktorantów tejże uczelni. Był również pomysłodawcą, koordynatorem i autorem programu studiów podyplomowych z zakresu prawa sportowego, które były oferowane w Uniwersytecie SWPS.

W ramach działalności organizacyjnej Habilitanta należy wymienić pomysł na organizację cyklicznych konferencji naukowych, nazwanych „Seminaria Prawnicze w Pile z cyklu odpowiedzialność dyscyplinarna w służbach mundurowych”, a także współorganizowanie z Polskim Towarzystwem Prawa Sportowego trzech konferencji naukowych (2011, 2017, 2022). Członkiem PTPS, które zorganizowało dotychczas 22 konferencje naukowe z zakresu prawa sportowego, dr Piotr Józwiak jest od 2008 r. i uczestniczył w organizacji 10 konferencji tego stowarzyszenia, ale za najważniejsze należy uznać wspomniane trzy konferencje, których był głównym pomysłodawcą tematów konferencyjnych, uczestniczył w zaproszeniu prelegentów oraz wygłaszał na nich referat.

Ponadto z inicjatywy Habilitanta zorganizowane zostały konferencje poświęcone tzw. dopalaczom („I Kongres zwalczania obrotu dopalaczami”, 2018 r.) i zdrowiu psychicznemu („Wpływ zdrowia psychicznego na bezpieczeństwo publiczne”, 2019 r.). Był również jednym ze współorganizatorów i pomysłodawców organizacji konferencji naukowej pt. „Węzłowe zagadnienia prawa karnego skarbowego” (Poznań, 2015 r.). Warto również odnotować, iż Habilitant był organizatorem zagranicznej konferencji naukowej, która miała miejsce w dniu 21 czerwca 2023 r. w Edynburgu i nosiła tytuł: „Scotus Polonus”.

W ramach aktywności popularyzującej naukę Habilitant wielokrotnie występował w mediach jako ekspert w sprawach bezpośrednio związanych z Jego zainteresowaniami naukowymi. Ponadto wygłaszał wykłady otwarte, podczas których poruszał rozmaite zagadnienia prawne w sposób mniej naukowy. Ma w swoim dorobku liczne wystąpienia z udziałem studentów (np. organizacja symulacji rozprawy sądowej), uczniów szkół średnich czy seniorów (uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku).

7. Konkluzja

Podsumowując całość rozważań zamieszczonych w punkcie 5 niniejszej recenzji stwierdzić należy, że w dorobku dr. Piotra Józwiaka znajdują się osiągnięcia naukowe (w liczbie mnogiej) stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, w tym co najmniej 1 monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy, w związku z czym Habilitant spełnia warunek konieczny do nadania Mu stopnia doktora habilitowanego, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Szczegółowa zaś analiza pozostałego dorobku publikacyjnego, podejmowanych działań i aktywności na różnych polach (naukowym, dydaktycznym, organizacyjnym), prowadzi do wniosku, że Habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy.

Mając powyższe na uwadze, w moim przekonaniu zachodzą podstawy do nadania dr. Piotrowi Józwiakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych, ponieważ spełnione zostały wszystkie ku temu przesłanki ustawowe, o których mowa w art. 219 ustawy. Dlatego też wnioskuję o dopuszczenie dra Piotra Józwiaka do dalszych etapów w ramach postępowania habilitacyjnego.

dr hab. Joanna Jagoda, prof. UŚ